

**ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**
21100 м. Вінниця, вул. Грушевського,13, тел.67-08-85,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

ВИПУСКНА ТВОРЧА РОБОТА

НА ТЕМУ:

**Унаочнення на уроці образотворчого мистецтва,
як засіб розвитку пізнавальної активності та
діяльності учнів**

Басько Тетяна Петрівна

**Закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ст. №4 ім. Д.І.Менделєєва Вінницької
міської ради»**

Вчитель образотворчого мистецтва

Вінниця 2015р.

З М І С Т

Вступ	3
Розділ 1. Роль наочності у викладанні образотворчого мистецтва	
1.1.. Роль унаочнення в навчально-виховному процесі.	4
1.2. Вплив наочності на виконання творчих робіт учнів.....	5
Розділ 2. Унаочнення як засіб розвитку пізнавальної діяльності	
2.1.; Пасивне унаочнення.....	6
2.2. Активне унаочнення.....	7
Висновки	8
. Список використаної літератури.....	9

Вступ

Учитель є центральною фігурою в навчально-виховному процесі. Систематична творча робота, крім задоволення духовних запитів і професійних потреб вчителя, виконує ще одну важливу функцію - допомагає йому підтримувати на належному рівні творчий потенціал і художню майстерність, надає впевненість у своїх силах, сприяє вільному володінню образотворчими засобами, дає можливість цікаво та ефективно проводити заняття за своїми спеціальності.

Від того, як сам учитель буде показувати принципи малювання залежить дуже багато, але я у своїй роботі хотіла б з'ясувати:

- роль унаочнення,
- його вплив на виконання творчих робіт учнів,
- Залучення учнів до «високого мистецтва».

Щоб розкрити цю тему мені необхідно вирішити такі завдання:

- визначити чи є педагогічний малюнок виглядом наочного навчання;
- порівняти різні види унаочнення;
- з'ясувати як раціонально використовувати наочність на сучасному уроці.

1. Роль наочності у викладанні образотворчого мистецтва

1.1.. Роль унаочнення в навчально-виховному процесі.

Заняття малюванням самим безпосереднім чином пов'язані з наочністю навчання.

У розпорядженні педагога-художника є різні засоби наочного навчання: ілюстрації з книг, альбомів, репродукції творів образотворчого мистецтва, навчальні моделі, видані типографським способом або підготовлені вчителем таблиці, малюнки, плакати, схеми, кінофільми, а також малюнки самого вчителя, виконані безпосередньо під час уроку.

Якщо при вивченні багатьох загальноосвітніх навчальних дисциплін дидактичний принцип наочності викладання грає хоч і важливу, але все-таки посередню роль, то на заняттях образотворчого мистецтва наочність навчання набуває першочергового значення, будучи одним з головних засобів інформації про досліджуваному матеріалі.

опираючись на зорове враження, одержувані при розгляді ілюстрації, що супроводжує пояснення вчителя, школярі отримують більш повне уявлення про досліджуваному матеріалі, або легше зрозуміти, осмислити, запам'ятати головне в темі уроку.

Чим більше органів почуттів бере участь у сприйнятті, тим пізнання в людини глибше і точніше.

Виходячи з цього можна зробити висновок , наочність є важливим інструментом на сучасному уроці.

Чим більше органів почуттів бере участь у сприйнятті, тим пізнання в людини глибше і точніше.

Вчителю малювання постійно доводиться використовувати засоби наочності, які б навчальні заняття він не проходив. Чи буде це малювання з природи, декоративне або тематичне малювання, бесіди про мистецтво, йому завжди потрібен буде натурний матеріал.

Малювання з природи вже саме по собі є методом наочного навчання процесу малювання з природи починається з чуттєвого, зорового сприйняття зображуваного предмета з живого емоційного спостереження. Тому треба домагатися того, щоб сама натурна постановка привертала увагу малює до головного.

Перелічимо основні засоби наочності, які використовуються на уроках малювання з природи:

- схематичні малюнки і таблиці;
- зліпки з класичних зразків скульптури, моделі з дроту;
- спеціальні моделі та прилади для демонстрації перспективи і світлотіні;
- малюнки і таблиці методичної послідовності роботи над зображенням;
- репродукції картин і малюнків майстрів;
- кінофільми, розкривають техніку роботи з олівцем і пензлем;
- спеціальні прилади - "Колірний круг" і "Тонові коло" для розвитку у дітей відчуття кольору і тону;
- презентації та відео-фрагменти.

Важливим є педагогічні малюнки Ці малюнки можна розділити на 2 основних види за методами їх використання.

1. Малюнки великого розміру, розраховані на фронтальну демонстрацію всім учням, які у класі.

2. Невеликі начерки, виконані викладачем на полях роботи учня або на окремих аркушах паперу з метою ілюстрування індивідуального пояснення навчального матеріалу.

Основне завдання педагога - найбільш повно, дохідливо донести навчальний матеріал до слухачів.

Але сучасні засоби дозволяють використовувати друковану наочність, а також ІКТ.

Наприклад я в своїй роботі практикую три чотири види наочності, це:

- презентація;
- друковані поетапні малюнки та схеми;
- педагогічний малюнок на дощі (частіше кольоровою крейдою, рідше фарбами).
- І, беззаперечно, виконую педагогічний малюнок (частково) в альбомах учнів.

1.2. Вплив наочності на виконання творчих робіт учнів

Завдяки наочності ми можемо продемонструвати будь що і тим самим довести учневі будь-якого віку що в світі є гармонія форми і кольору, ритму і контрасту.

Своє обґрунтування принцип наочності одержав у „Великій дидактиці” Я. А. Коменського. Він писав: “...Хай буде для учнів золотим правилом: все, що лише можна, представляти для сприйняття відчуттями, а саме: бачене - для відчуття зором, чує - слухом, запахи - нюхом, що можна вкусити - смаком, доступне дотику - дотиком”

Без наочності дитина не зможе швидко пізнати оточення і дійти до конкретних висновків. Якщо у початковий період навчання діти не потребують висновків, доказів, логічної послідовності; їм потрібні певні образи - все те, що збуджує увагу і конкретизує певні поняття, то в середній школі наочність не втрачає своєї актуальності , тітки стає більш вимогливою і складною.

2. Унаочнення як засіб розвитку пізнавальної діяльності

2.1. Пасивне унаочнення

Ефективність використання методів навчання в сучасній школі значною мірою обумовлене наявністю матеріально-технічних засобів.

Технічні засоби навчання є:

- обладнання
- апаратура (що застосовуються в навчальному процесі з метою підвищення його ефективності).

Використовують, як засіб ілюстрації:

- **посібник**
- малюнки
- картини
- репродукції
- музичні твори
- оточуючі предмети
- оточуюче середовище
- схеми
- ескізи
- поетапні малюнки

Технічні наочні засоби навчання розрізняють: за особливостями використовуваного матеріалу (словесний, образотворчий, конкретні мовні одиниці та схематичний показ); за видом сприйняття (зорові, слухові, наочно-слухові, аудіо, візуальні та аудіовізуальні); за способом передачі матеріалу (за допомогою технічної апаратури чи без неї — традиційним способом; в статичі чи динаміці; готові таблиці та матеріали для їх складання; картини, моделі, кінокадри, плівки); за організаційними формами роботи з ними (фронтальна — на основі демонстраційних засобів та індивідуальна — на основі розданого учням образотворчого матеріалу).

2.2 Активне унаочнення (динамічне)

Але серед перелічених засобів наочності існують пасивна (статична) наочність.

Мал 1

Останнім часом перевагу надають динамічним засобам унаочнення, які, порівняно із статичними, стимулюють творче мислення учнів. Чуттєві образи, що послідовно змінюються і наочно відображають логіку розумових дій, полегшують першу фазу засвоєння навчального матеріалу. Головна перевага динамічних засобів унаочнення полягає в тому, що вони викликають мимовільну увагу учнів до образів, які послідовно змінюються і сприяють перетворенню її в стійку, свідомо контрольовану увагу.

Під час відтворення статичних об'єктів виділяють чотири основних способи:

- "від частини до цілого" (демонструють і пояснюють будову починаючи з окремих частин об'єкта, завершуючи цілісним його образом);
- "від загального до часткового" (використовують при необхідності демонстрації загальної будови об'єкту з зазначенням його характерних рис, поступово "переходячи" до його окремих частин, відзначаючи характерні та відмінні риси);
- "від часткового до загального" (одночасно демонструючи і порівнюючи декілька об'єктів із зазначенням їх загальних ознак та властивостей формулюють поняття про певні класи об'єктів);
- "від простого до складного" (подають спрощену загальну схему об'єкта, а потім на контур кожної із представлених частин накладають зображення з більш детальними його рисами)

2.2 Динамічна наочність

Відтворення динамічних об'єктів може здійснюватися наступними способами.

- "Поодинокі слайди": найпростіший спосіб демонстрування динамічних об'єктів, за допомогою яких відтворюють процес у вигляді окремих складових частин, демонструючи їх по черзі. При необхідності на слайдах можуть бути відображені не лише основні, але й перехідні фази процесу. Змінюючи положення рухомих частин, доцільно продемонструвати ймовірний розвиток подій.

- "Комп'ютерні навчальні моделі": одна з найбільш виразних форм наочності. Застосування чутливого до дотику екрану у разі демонстрації динамічних навчальних моделей дозволяє залучити студентів до безпосереднього маніпулювання об'єктами моделі чи їх параметрами в реальному часі, наочно продемонструвати необхідні прийоми роботи, залучивши при цьому не лише того хто працює з екраном, а й опосередковано всіх присутніх в аудиторії.

Використання для демонстрації комплексу технічних засобів навчання на базі інформаційних технологій дозволяє викладачеві вільно спілкуватися з аудиторією, не відволікаючись на роботу з комп'ютером.

Висновки

Використання у навчальному процесі технічних засобів навчання, розширило можливості методу спостереження, сприяло активізації розумових операцій: аналізу, синтезу, узагальнення, абстракції і конкретизації. Демонструючи окремі фрагменти художнього зображення природного явища чи об'єкта, в яких чітко виділяється якась одна ознака, або ряд ознак, об'єднаних в єдину систему, мою змогу сконцентрувати на них увагу всього класу.

Особливе місце серед технічних засобів посідає поліекран. Він допомагає створити цілісний художній образ, а також зосередити увагу школярів на конкретних деталях. Наприклад, розглядаючи репродукцію осіннього лісу, діти милуються загальним планом, але за дуже короткий час їхня увага переключається на деталі пейзажу: кору дерева павутинки, краплі роси на листі.

Поєднання дедуктивного та індуктивного методів надає певної гнучкості мисленню дитини, допомагає їй розв'язувати більш складні завдання в галузі образного мислення і художньої творчості. Так, після прогулянки в сад, де діти вчилися розрізняти відтінки осінніх фарб, збирали листочки з цікавим кольоровим поєднанням, розпочинається образотворча робота з техніки колажу, виконуючи яку, школярі вчать бачити загальне в частковому й одиничне в загальному. В результаті у них розвивається здатність уявляти як цілісний образ, так і його складові. Старші учні з інтересом створюють композицію навколо якогось об'єкта морської раковини, старенької коновочки, сухого листочка клена, забутого в книзі, і т. ін.

Відповідність образу відображуваній дійсності залежить від уміння людини виділити у навколишньому світі саму суть речей чи явищ. Це вміння визначається загальним рівнем розвитку особистості. Запропонована нами система занять й першу чергу має формувати емоційний апарат кожного учня, спрямовувати образне мислення в бік почуттєвий.

Список використаної літератури

1. Алексєєва В.В. Образотворче мистецтво в школі. - М., 1968
2. Біда Т.В. Основи образотворчої грамоти. - М., 1969
3. Барщ А.О. Малюнок в середній художній школі. - М., 1963
4. Волков М.М. думки про мистецтво. - М., 1972
5. Дейнека А.А. З моєї робочої практики. - М., 1961
6. Кузін В.С. Начерки та замальовки. - М., 1970
7. Кузін В.С. Основи навчання образотворчому мистецтву в школі. - М., 1977
8. Лі Н.Г. Малюнок. Основи навчального академічного малюнка. - М., 2003
9. Мілюков А.А. організація натурних постановок на уроках образотворчого мистецтва в школі. - М., 1978
10. Никанорова Н.П. Наочні посібники та обладнання для занять образотворчим мистецтвом. - М., 1975
11. Орловський Т.І. Про художню освіту вчителя малювання. - СПб., 1961
12. Ростовцев Н.Н. Академічний малюнок. - М., 1973
13. Ростовцев Н.Н. Методика викладання образотворчого мистецтва в школі. - М., 1980
14. Терентьєв А.Е. Малюнок у педагогічній практиці вчителя образотворчого мистецтва. - М., 1981
15. Шорохов Е.В. Тематичне малювання в школі. - М., 1975